

Informacja

o ustawie z dnia 24 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym oraz niektórych innych ustaw

Ustawa z dnia 24 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym oraz niektórych innych ustaw ma na celu wdrożenie do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1828 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylającej dyrektywę 2009/22/WE (Dz. Urz. UE L 409 z 04.12.2020 str. 1, z późn. zm.; zwanej dalej „dyrektywą 2020/1828”.

Dyrektywa 2020/1828 zakłada wzmocnienie mechanizmu ochrony zbiorowych interesów konsumentów przez umożliwienie upoważnionym podmiotom działającym na rzecz ochrony konsumentów, wyznaczonym przez państwa członkowskie Unii Europejskiej, występowania z powództwami wytaczanymi w imieniu i na rzecz konsumentów.

W celu wdrożenia dyrektywy 2020/1828 ustawa nowelizuje:

- 1) ustawę z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym;
- 2) ustawę z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (zwaną dalej „ustawą uokik”);
- 3) ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zmiany ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym polegają na wprowadzeniu modelu wytaczania powództw przeciwko przedsiębiorcom przed sądem powszechnym (sądem okręgowym), w ramach grupowego postępowania krajowego lub grupowego postępowania transgranicznego, tj. takiego, w którym występuje element zagraniczny, o stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub o roszczenia związane z ich stosowaniem. Działający w interesie konsumentów podmiot upoważniony będzie mógł dochodzić wobec przedsiębiorcy stwierdzenia stosowania praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów, a także roszczeń związanych z ich stosowaniem, zarówno w osobnych powództwach, jak i w jednym.

Do najistotniejszych zmian w ustawie o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym można zaliczyć:

Rozszerzenie katalogu spraw z zakresu ochrony konsumentów, w których ma zastosowanie ta ustawa, o sprawy o stwierdzenie stosowania praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów lub o roszczenia związane z ich stosowaniem.

Przez stosowanie praktyk naruszające ogólne interesy konsumentów ustawa rozumie działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy niezgodne z przepisami prawa Unii Europejskiej, o których mowa w załączniku I dyrektywy 2020/1828 lub przepisami je wdrażającymi lub służącymi ich stosowaniu, które to działanie lub zaniechanie narusza lub może naruszać ogólne interesy konsumentów.

Podmiotami upoważnionymi do wytaczania powództw grupowych transgranicznych oraz podmiotami upoważnionymi do wytaczania powództw grupowych krajowych mogą być wyłącznie podmioty spełniające kryteria fachowości i niezależności, tj. podmioty wpisane do jawnego rejestru podmiotów upoważnionych, prowadzonego przez Prezesa UOKiK i spełniające warunki, o których mowa w art. 46a ustawy uokik lub wpisane do rejestru podmiotów upoważnionych prowadzonych przez Komisję Europejską (w przypadku powództw grupowych transgranicznych). W uproszczeniu będą to organizacje konsumenckie - osoby prawne, których zadaniem statutowym jest działalność na rzecz zapewnienia ochrony interesów konsumentów zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, o których mowa w załączniku I dyrektywy 2020/1828, a działalność ta nie jest nastawiona na zysk. Dodatkowo podmiotem upoważnionym do wytaczania tego rodzaju powództw jako podmiot upoważniony będzie Rzecznik Finansowy w zakresie wskazanym w ustawie.

Wytaczając powództwo w postępowaniu grupowym w sprawach o roszczenia związane ze stosowaniem praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów podmiot upoważniony będzie prowadził postępowanie w imieniu własnym, na rzecz wszystkich członków grupy (ogólny interes konsumentów obejmuje również interes grupy konsumentów). Oznacza to, że podmiot upoważniony będzie stroną w postępowaniu grupowym, a jednocześnie, że roszczenia, w przypadku ich zasądzenia przez sąd, przypadną członkom grupy.

Podmiot upoważniony, wytaczając powództwo grupowe w sprawach o stwierdzenie stosowania praktyk naruszających ogólny interes konsumentów, będzie mógł żądać: a) uznania praktyki za naruszającą ogólne interesy konsumentów i nakazania jej zaniechania, b) uznania praktyki za naruszającą ogólne interesy konsumentów i stwierdzenia zaniechania jej stosowania, w przypadku gdy pozwany przedsiębiorca zaprzestał stosowania tej praktyki po wytoczeniu powództwa lub w przypadku, gdy zaprzestał stosowania praktyki przed wytoczeniem powództwa, c) złożenia jednokrotnego bądź wielokrotnego oświadczenia w odpowiedniej formie i o odpowiedniej treści. Obok tych roszczeń pozwem będą mogły być dochodzone roszczenia pozostające w związku ze stosowaniem praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów. Zgodnie z dyrektywą 2020/1828 nakaz odszkodowawczy może

przewidywać dostępne w prawie krajowym różne środki, takie jak: odszkodowanie, naprawa, wymiana, obniżenie ceny, rozwiązanie umowy, zwrot ceny, itd.

Roszczenia dochodzone w postępowaniu grupowym w sprawach o stwierdzenie stosowania praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów lub o roszczenia związane z ich stosowaniem będą mogły być oparte również na takiej samej podstawie prawnej. Podmiot upoważniony w tego rodzaju postępowaniu grupowym nie będzie miał również obowiązku dowodzenia szkody poniesionej przez konsumentów ani winy przedsiębiorcy.

Do postępowania grupowego w postępowaniu grupowym w sprawach o stwierdzenie stosowania praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów lub w sprawach o roszczenia związane z ich stosowaniem, na każdym jego etapie, będzie mógł wstępować Prezes UOKiK, jeżeli będzie tego wymagało zapewnienie ochrony konsumentów. W takim przypadku do Prezesa UOKiK będą miały odpowiednie zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego dotyczące prokuratora.

Warunkiem wytoczenia powództwa grupowego w postępowaniu grupowym w sprawach o stwierdzenie stosowania praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów lub w sprawach o roszczenia związane z ich stosowaniem będzie uprzednie przedsądowe wezwanie przedsiębiorcy do zaniechania stosowanej określonej praktyki stanowiącej naruszenie interesów konsumentów, w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Wezwanie ani inne pismo podmiotu upoważnionego kierowane do przedsiębiorcy nie będzie mogło zawierać innych żądań lub roszczeń, w tym w szczególności przekazania środków finansowych na jego rzecz lub na rzecz innego podmiotu.

Nowelizacja przyznaje podmiotom upoważnionym możliwość nieobligatoryjnego pobierania opłat od konsumentów tytułem przystąpienia do grupy, w sytuacji, gdy jest to uzasadnione szczególnymi względami. W tym celu kwota opłaty będzie ustalana w porozumieniu z członkami grupy, jednak z tym ograniczeniem, że wysokość pobieranych opłat powinna być proporcjonalna do wartości dochodzonego roszczenia. Jednocześnie nowelizacja wprowadza maksymalne progi tych opłat. Opłata nie może być wyższa niż 5 % dochodzonego roszczenia pieniężnego, jednak nie więcej niż 2000 zł, a w przypadku roszczenia niepieniężnego nie może przekraczać 1000 zł. Możliwość pobierania opłat od konsumentów nie będzie możliwa w przypadku, gdy powództwo o roszczenia związane ze stosowaniem praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów będzie wytaczał Rzecznik Finansowy. Przedmiotowe opłaty będą mogły być pobierane wyłącznie w przypadku postępowań w sprawach o roszczenia związane ze stosowaniem praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów. Uiszczona przez członka grupy opłata będzie podlegała zwrotowi

wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku odrzucenia pozwu albo zmiany podmiotu upoważnionego w toku postępowania.

W razie uwzględnienia powództwa w postępowaniu grupowym w wyroku w sprawie o roszczenia związane ze stosowaniem praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów sąd w wyroku dodatkowo wyznacza termin na wykonanie wyroku i nakłada na pozwanego obowiązek poinformowania członków grupy o prawomocnym orzeczeniu sądu i zasądzonych roszczeniach lub o zawartej ugodzie.

Uwzględniając powództwo w postępowaniu grupowym w sprawie o stwierdzenie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów, sąd w sentencji wyroku: a) uzna daną praktykę pozwanego za naruszającą ogólne interesy konsumentów oraz nakaze pozwanemu zaniechanie jej stosowania i wyznaczy termin, w którym przedsiębiorca ma zaniechać stosowania tej praktyki, albo b) uzna daną praktykę pozwanego za naruszającą ogólne interesy konsumentów oraz wskaże termin, w którym pozwany zaprzestał stosowania tej praktyki. Niezależnie od powyższego w sentencji wyroku sąd będzie mógł nałożyć na pozwanego obowiązek złożenia jednokrotnego albo wielokrotnego oświadczenia w odpowiedniej formie i o odpowiedniej treści o stosowaniu przez przedsiębiorcę praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów. W takim przypadku sąd wyznaczy termin wykonania nałożonego obowiązku.

W przypadku opóźnienia w wykonaniu prawomocnego wyroku wydanego w sprawie o stwierdzenie stosowania praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów, sąd w postanowieniu będzie mógł nałożyć na pozwanego grzywnę w wysokości do 5 000 000 złotych. Na postanowienie sądu o nałożeniu grzywny będzie przysługiwało zażalenie do sądu drugiej instancji. Niezależnie od tego, w celu przymuszenia pozwanego do wykonania prawomocnego wyroku wydanego w sprawie o stwierdzenie stosowania praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów sąd w postanowieniu będzie mógł nałożyć na pozwanego grzywnę w wysokości do 50 000 zł za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu prawomocnego wyroku, nie więcej niż 5 000 000 zł. Na postanowienie sądu o nałożeniu tej grzywny będzie również przysługiwało zażalenie do sądu drugiej instancji.

Zmiany w ustawie uokik zawierają konieczne unormowania związane z wyznaczaniem podmiotów upoważnionych, prowadzeniem rejestru podmiotów upoważnionych przez Prezesa UOKiK, sprawozdawczością oraz obowiązkami informacyjnymi podmiotów upoważnionych wobec konsumentów i Prezesa UOKiK, a także Prezesa UOKiK wobec Komisji Europejskiej.

Nowelizacja ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przewiduje zwolnienie z kosztów sądowych podmiotów upoważnionych w sprawach o stwierdzenie stosowania praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów oraz w sprawach o roszczenia związane z ich stosowaniem.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.